

Z kalendára výročí

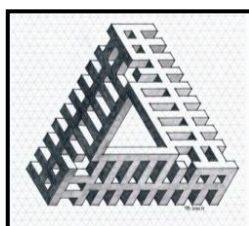
(v druhom polroku 2022)

(6 medailónov významných kresťanských osobností)

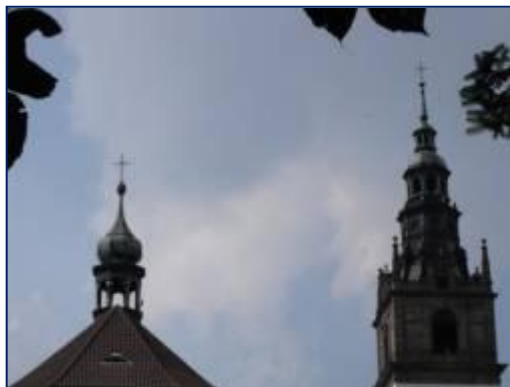
(zostavil *Dušan JEDINÁK*)

Topoľčany
2021

Predhovor

Věda zkoumá fyzikální zákony, na nichž svět funguje, zabývá se vším, co je měřitelné a vážitelné. Věda zkoumá gramatiku světa. Filozofie a teologie zkoumají básně, které jsou tímto jazykem napsány... Věda se ptá: Jak? A náboženství dodává: Proč? ... Umění, víra a věda jsou třemi reflektory, které nasvěcují tutéž skutečnost ze tří různých stran... Problém začíná

ve chvíli, kdy jeden ze tří hráčů překračuje své kompetence. V minulosti to bývala církev. Dnes to bývá naopak – je to věda, která jako by nahrazovala náboženství a která se tváří, že právě ona říká poslední slovo... Marek Orko Vácha ujišťuje, že jdou krásně dohromady: „Svět je jeden. Věda poznává horizontálu světa. Od velkého třesku po člověka. Kdežto víra hledá tu vertikálu. Ptá se, jaký to má smysl.“ A dodává: „Čím víc člověk rozumí přírodě, o to víc mu to otevírá oči pro krásy stvořitele.“

„Klást' si pravdivé otázky je známkou zdravého rozumu. Je to však len tretina cesty k pravde. Druhou je správna, pravdivá odpoveď a treťou tretinou prijatie spoznanej pravdy. Zo všetkých troch je prvá tá najľahšia. Posledná je najťažšia – ťažko sa prijíma.“ M. Kašparu.

Platí to pre veriacich kresťanov, ale pre katolíkov zvlášť, že viera nie je len niečo osobné, že ide o doktrínu, filozofiu, integritu a niečo hlbšie, systematickejšie. Aj keď máme svoje pochybnosti a otázky, stále vieme, aká je prirodzenosť človeka, umožňuje nám to iného upútať, zaujať, nasadiť sa za niečo (Robin Harris).

V druhom polroku 2022 pripomínam možnosť výraznejšie upozorniť na kresťanské hodnoty a kultúru v nás i v našom okolí. Ponúkam polročný kalendár, ktorý pripomína šesť osobností kresťanského tvorivého života, majúcich v príslušnom mesiaci druhého polroka 2022 okrúhle (deliteľné piatimi) výročie narodenia alebo úmrtia:

LICHTENBERG

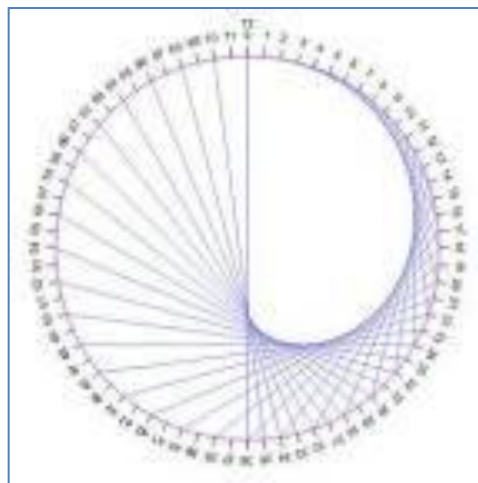
GROUES

Gorazd - PAVLÍK

BERNOLÁK

HABSBURG

PASTEUR

Georg Christoph LICHTENBERG

(1. 7. 1742 – 24. 2. 1799)

Bol 18. dieťa svojich rodičov (otec evanjelický pastor). Stal sa profesorom matematiky, fyziky a astronómie v Göttingene. Písal do zábavne poučných časopisov a kalendárov (vytvoril okolo 230 satiricko-humorných príspevkov). Kritizoval niektoré módne zvrátenosti a neopodstatnené názory. Okrem odborných prác napísal aj *O úžitku, ktorý môže priniesť matematika krasoduchovi* (1766), *Charakter istej mne známej osoby* (1782). Uplatnil jemné poznávacie schopnosti, vtipný štýlu jazyka, veselú povahu. Chcel vychovávať humorom, zmesou rozumu a citu, kritiky a intuície, nehy a súcitu. Napriek poškodeniu chrčtice, samotárskemu spôsobu života, zanechal inšpiratívny literárny i vedecký odkaz. Stal sa jedným

z najznámejších nemeckých satirických spisovateľov, o ktorom známy mysliteľ Albert Einstein povedal: *Čudák so záchvatmi skutočnej originality, ktorá vyústila v nesmrteľných básnických výlevoch.*

Z myšlienok

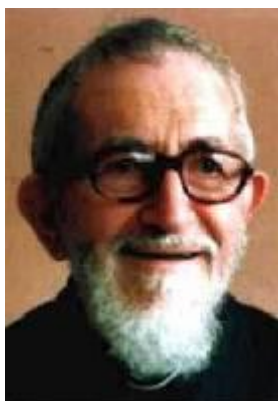
- *Chcieť nájsť pravdu je zásluha, aj keď cestou blúdime.*
- *Najnebezpečnejšie sú pravdy mierne prekrútené.*
- *Lepšie je učiť ľudí ako majú myslieť a nie čo majú myslieť. Tým sa vyhneme mnohým nedorozumeniam.*
- *Niektorí ľudia si myslia, že je rozumné všetko, čo sa robí s vážnou tvárou.*
- *Všetci robíme chyby bez rozdielu, len každý robí chyby inak.*
- *Je mnoho ľudí, ktorí iba čítajú, aby nemuseli myslieť.*
- *Dobrá pamäť je dobrom, ale schopnosť zabúdať, je často ešte lepším darom od Pána Boha.*
- *Človek je tak zdokonaliteľný a skazitelný, že sa môže stať bláznom z rozumu.*
- *Existujú ľudia, ktorí majú tak málo odvahy niečo tvrdiť, že sa neodvažujú povedať, že vanie chladný vietor, nech ho akokoľvek pociťujú, pokiaľ predtým nepočuli, že to povedali iní ľudia.*
- *Dať prednosť veľkému duchu v malom tele znamená uvažovať, ale pre to sa povznesie pramálo ľudí. Na trhu s dobytkom sa upierajú oči na najväčšieho a najtučnejšieho vola.*
- *Keď nehanebník chce, môže vyzerat' skromne, ale žiadny skromný človek nemôže vyzerat' nehanebne.*
- *Všetko, čo skutočne múdry človek môže urobiť, je viesť všetko k dobrému cieľu a predsa brať ľudí takých, akí sú.*
  - *Zlaté pravidlo: neposudzovať ľudí podľa ich názoru, ale podľa toho, čo z nich tieto názory urobili.*
- *Kniha je zrkadlo; ak sa tam pozrie opica, nemôže z neho vykúkať apoštol.*
- *Najväčšie šťastie na svete, o ktoré denne úpenlivo žiadam nebesá je: Aby ma v sile a vo vedomostiach prekonali iba rozumní a cnostní ľudia.*
- *Aký je človek úbohý, keď má vykonať všetko sám.*
- *Ak chceš žiť, zvykni si na mizerné počasie a nespravodlivosť ľudí.*
- *Je to, čo človek môže poznať, práve to, čo poznať má?*
  - *Zapochybuj o všetkom aspoň raz, aj keby to bola veta: Dvakrát dva sú štyri.*
- *Vždy je o jedného hlupáka viac než si myslíme.*

Henri Antoine GROUES

(* 5. 8. 1912 – † 22. 1. 2007)

Francúzsky katolícky kňaz, filantrop, prezývaný **abbé Pierre**, celý svoj život bojoval proti sociálnemu vylúčeniu a pomáhal ľuďom, čo sa ocitli na okraji spoločnosti. Cez vojnu sa aktívne zúčastnil na odboji, založil (1949) humanitárne združenie Emauzy pre bezdomovcov a opustených. Aj keď často kritizoval francúzsku spoločnosť, bol populárny. Študoval na jezuitskom kolégiu, vstúpil (1930) do kapucínskej rehole. Zapojil sa do politického života (člen Národného zhromaždenia), získal aj vysoké vyznamenania.

Byť blízko tých, na ktorých sa zabudlo, tým, ktorí zostali bokom....

Z myšlienok

I když žijí manželé v tom nejtěsnějším spojení, nic nemůže zabránit chvílím kruté samoty. A právě v takovém okamžiku přepadá každého muže a každou ženu pochybnost o smyslu života. Může to však být i příležitost k slastnému zakoušení Boží něhy, třebaže se do ní mísí chuť slz.

Bůh svou něhu tisícovým způsobem dává najevo každému, kdo se dá do hledání toho nejdokonalejšího, co vůbec existuje. Tyto projevy Boží něhy jsou světlem, jsou silou. Chraňme se strachu a iluzí. I když si často myslíme, že Boží něha stále nepřichází, přijde vždy dost brzy na to, abychom neztratili odvahu a pokračovali ve své pouti.

Říci, co vím... Jakmile se do toho pustím, zjišťuji, že jde vlastně jen o několik málo jistot. Jsou tři: a přece je pravda, že věčný Bůh je láska, a přece je pravda, že jsme milováni, a přece je pravda, že jsme svobodní.

K tomu, aby byla možná láska, musí existovat svobodná bytost... ona tajemná svoboda, kterou v sobě neseme, je nám dána výlučně z toho důvodu, aby nás učinila schopnými odpovědět láskou na Lásku.

Když mi lidé kladou otázku: „Proč přicházíme na zem?“, odpovídám prostě a jednoduše: „Abychom se naučili milovat!“ Existence celého kosmu s jeho nesmírnou, nezměřitelnou rozlohou má smysl jen proto, že v některém z jeho koutů existují bytosti obdařené svobodou.

Za škandálne pohrdanie ľudskými životmi, rozhadzovačnosť, ľahostajnosť k chudobným, hladujúcim, utláčaným a bezbranným sme zodpovední len my – ľudia samotní. Je to náš problém, a nie problém Boží.

Gorazd - PAVLÍK Matěj (26. 5. 1879 – 4. 9. 1942)

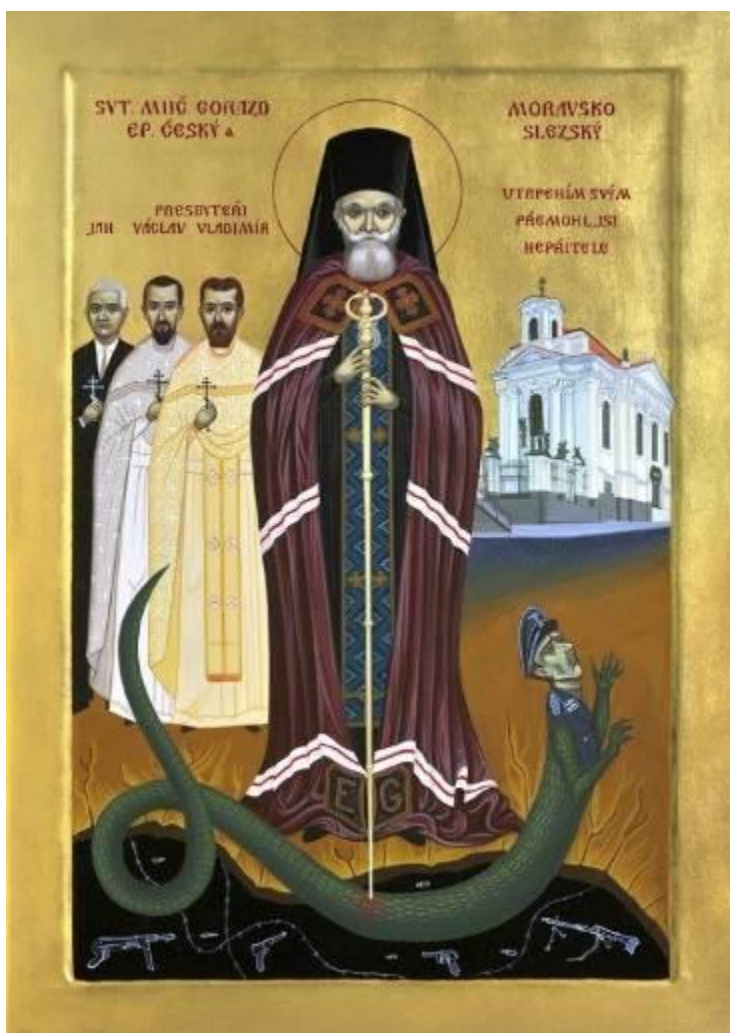
Pocházel z rolnické rodiny z Hrubé Vrbky na Hodonínsku, vystudoval gymnázium v Kroměříži a katolickou teologickou fakultu v Olomouci. Působil jako kaplan a později duchovní správce Zemského léčebného ústavu v Kroměříži. Již za studií projevoval zájem o pravoslavnou církev a prohloubil jej při četných návštěvách do zahraničí. V roce 1920 se podílel na založení Československé církve, kterou se však snažil přivést k pravoslaví a jako její první biskup se nechal posvětit pravoslavným patriarchou v Bělehradě a přijal jméno Gorazd. Když většina členů československé církve prosadila její samostatnost, vystoupil z ní a stal se roku 1925 biskupem *České náboženské obce pravoslavné* v Praze. Za nacistické okupace byl ve styku s odbojem a po atentátu na R. Heydricha a ukrytí parašutistů v pravoslavném kostele v Praze v Resslově ulici byl nacisty zatčen a popraven.

<https://www.hrubavrbka.cz/svaty-gorazd-ii-matej-pavlik/d-1007>

https://cs.wikipedia.org/wiki/Svat%C3%BD_Gorazd_II.

<http://www.orthodoxia.cz/gorazd/index.html>

Uprostřed proudů
nejistoty duchovní
setrval jsi v pravdě
jako dýmant nejtvrďší
a svému rodnému národu
zvěstoval jsi
cestu spásy,
Pravoslaví.
Po bohumilém životě
učitele Evangelia,
velekněze a pastýře
přijal jsi trpělivě
a hrdinně
korunu mučednickou
od Spasitele Krista.
Mučedníku, světiteli,
otče Gorazde,
pros za nás
v Království Božím.

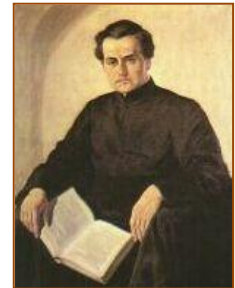

Anton BERNOLÁK (3. 10. 1762 – 15.1.1813)

Normotvorca prvého spisovného jazyka Slovákov.
Vo svojich dielach kodifikoval spisovnú slovenčinu
(1787 *Dissertatio philologico-critica de literis Slavorum – Jazykovedno-kritická rozprava o slovenských písmenách*; aj príručku o pravopise *Orthographia*, 1790 *Grammatica slavica – Slovenská gramatika*, 1791 *Etymologia vocum slavicarum – Etymológia slovenských slov*, 1825-27 posmrtno *Slovár Slovenskí-Česko-Laťansko-Německo-Uherskí*). Bernolák, katolícky kňaz (od 1787), ovládal viacero cudzích jazykov, mal široké

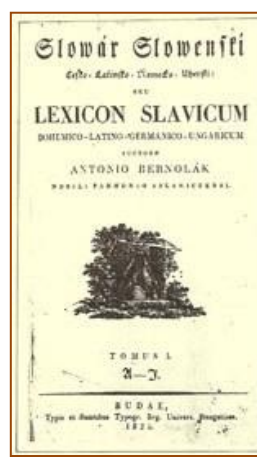
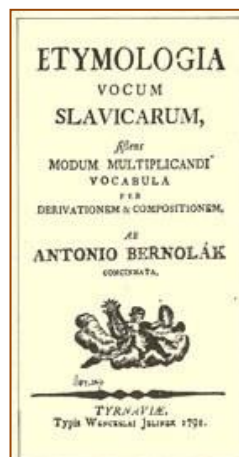
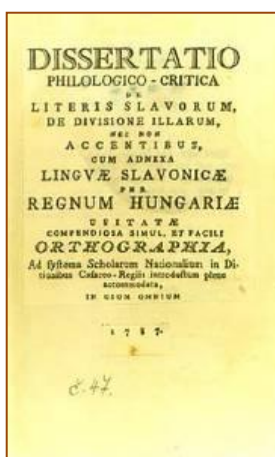
znalosti z jazykovedy, zo všeobecných dejín, ekonomiky, filozofie, medicíny, prírodných vied, estetiky, hudby i politiky a bol oddaným stúpencom jozefínskych osvietenecých reforiem a snažení, v spolupráci s Jurajom Fándlym založil (1792) v Trnave *Slovenské učené tovarišstvo*. Hnutie bernolákovcov (ktoré trvalo vyše 50 rokov) vytvorilo podmienky pre druhú kodifikáciu slovenského jazyka (1843). „Bernoláka si uctíme, keď budeme dobre hovoriť slovensky, písať slovensky, cítiť slovensky, konať slovensky, a keď sa pousilujeme, aby týmito myšlienkami preniknutý bol celý slovenský národ“ (A. Miškovič).

1787.
Anton Bernolák

Z myšlienok a diela

- **Len vtedy, keď pracujeme s láskou, nachádzame sa tu blaženými.**
A čo je práca s láskou? Je to ako súkno predané do vlastného srdca.
- *Hoc by som spieval ako anjel a nemiloval ľudí a pracoval by som ako mravec a neosožil ľudom, lepšie urobíš, keď posadiš sa ku dverám chrámovým a budeš brat' almužnu.*
- *Moja snaha smeruje jedine k tomu, aby som slovenské nárečie od českého správne odlišil...*
- *Slováci, píšete po slovensky! Tu máte slovo moje o reči vašej...*

Kozdiel medzi y a i, vymedzený gramatikarmi, po prvé je zbytočný, po druhé proti sa povahe samohlások a po tretie odporuje napokon aj zdravému rozumu.

Otto von HABSBUK

(* 20. 11. 1912 – † 4. 7. 2011)

Otto Habsburg-Lothringen, bol najstarší syn cisára Karola I. a bývalý korunný princ Rakúsko-uhorskej monarchie (1961 sa zriekol nároku na trón). Vyštudoval (1929 – 1935) politické a sociálne vedy na *Universite catholique de Louvain*.

Žil v exile v Belgicku a Španielsku. Od roku 1940 až do 1944 v USA, medzi 1944 – 1951 hlavne vo Francúzsku, neskôr zase v Španielsku a od 1954 v Pöckingu v Bavorsku. Hovoril 15 jazykmi. Bol aj predsedom Medzinárodnej paneurópskej únie, poslancom Európskeho parlamentu za CSU. Cely život sa zasadzoval za zjednotenie Európy, je autorom 35 kníh s historickou, politickou a sociálnou tematikou a publikácií o európskej politike. Vo svojom politickom a spoločenskom pôsobení vždy hájil princípy parlamentnej demokracie, slobodu jednotlivca, sociálno-tržné hospodárstvo a myšlienku sebaurčenia

národov. Publicista, novinár a spisovateľ mal rakúske, maďarské, nemecké a chorvátske občianstvo. So svojou manželkou, princeznou Reginou Sasko-Meiningskou a Hildburghauskou (1925 – 2010) mal sedem detí (päť dcér a dvoch synov) a 22 vnúčat.

https://cs.wikipedia.org/wiki/Otto_von_Habsburg

http://www.ottovonhabsburg.org/mm_bild1.asp?lang=de

Z myšlienok

Mal som veľmi šťastný život, aj keď bol miestami búrlivý. Bolo to však nádherné. Všetko, čo sa udialo, mi dávalo silu žiť ďalej.

Kto nevie prijímať rany, nemôže byť v politike.

Štát, ak by sme si mali priať by mal zaručiť individuálne práva a právny systém... Ľudia tu nie sú pre štát, ale štát je tu pre ľudí.

Mýty sú v histórii tým najškodlivejším... Ľudia sa potom stávajú väzňami svojich vlastných mýtov, a to vedie k dnešným katastrofám.

Podstatné bolo to, že Slováci sú odhodlaní žiť ďalej svoju vlastnú históriu.

Človek má vždy nádej, má vždy cieľ, má vždy niečo, pre čo môže žiť.

Louis PASTEUR – klúč ku kolobehu života

Objavil svet mikróbov. Celý svoj život venoval vedeckej práci. Dobil svet a jeho sláva nestála ani jednu slzu. Zostal skromný, priamy, nezištný. Nikdy sa nevzdávať, nekapitulovať, neuspokojiť sa s polovičatou prácou. Patrí k najobdivuhodnejším mužom 19. storočia.

Louis Pasteur (27. 12. 1822 – 28. 9. 1895), francúzsky chemik a bakteriológ, položil základy stereochemie, imunológie a mikrobiológie. Študoval optickú aktivitu kyseliny vinnej. Dokázal, že kvasenie je druh látkovej premeny živých organizmov. Vypracoval laboratórne metódy pestovania mikroorganizmov. Odhalil spôsoby sterilizácie, aj možnosti očkovania proti slezinovej sneti a besnote. Pôsoobil ako prof. fyziky v Dijone (1848),

bol riaditeľom École normale v Paríži (1854), profesorom chémie na Sorbone. Od roku 1862 bol členom Akadémie prírodných vied, od roku 1873 Francúzskej lekárskej akadémie. Od roku 1888 viedol Ústav pre štúdium infekčných chorôb (Pasteurov ústav). Ukázal, že poznanie je spoločným dedičstvom celého ľudstva. *Čo sa osvedčí v laboratóriu, osvedčí sa aj v praxi.* So svojou trpezlivosťou, systematickosťou, neuhasiteľnou vedychtivosťou sa stal symbolom sily ľudského ducha. Vo svojom osobnom živote bol ťažko skúšaný (predsudkami i finančnými starosťami), prišiel aj o svoje tri dcéry, sám bol trikrát postihnutý mozgovou mŕtvicou, súperil so svojimi odporcami a žiarlivcami. Napriek tomu zanechal svetu nehynúce výsledky svojej práce, ktoré naďalej pomáhajú celému ľudstvu v boji proti nákazlivým chorobám.

Spomeňme aspoň niekoľko myšlienok, ktorých autorom je L. Pasteur:

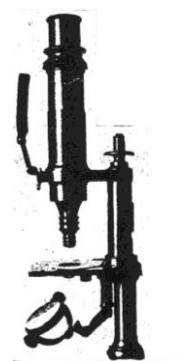

- *Na poli výskumu náhoda žičí len pripravenej mysli. Treba byť ustavične pripravený na to, čo nám môže priniesť náhoda.*
- *Nízki duchovia podceňujú vo vede všetko, čo nemá bezprostredné upotrebenie.*
- *Veda by mala byť najvyšším ideálom každého národa, lebo prvou bude vždy tá krajina, ktorá v oblasti myslenia a ducha predíde ostatných.*

- *Naplňajú ma dva hlboké dojmy. Prvý z nich je, že veda nepozná vlasť. Druhý dojem je ten, že veda síce nemá vlasť - ale vedec ju má.*

- *Vedieť žasnúť je prvým pohybom ducha k objavu.*

- *Vážte si kritického ducha. Sám osebe síce neinšpiruje k novým myšlienkam alebo grandióznym činom, ale bez neho stojíte na nepevnej pôde.*
- *Keď po nekonečnej námahe a úsilí dosiahneme napokon istotu, pocítíme najväčšiu radosť, akú človek môže zažiť.*
- *Priateľstvo, to je spôsob akým sa o nás stará boh.....*

Sympatická je aj anekdota o slávnom premožiteľovi besnoty: Louis Pasteur bol vyzvaný istým pánom na súboj. Vedec prijal jeho sekundantov a povedal im: *Ako viem, mám právo si vybrať zbraň. Tu stoja dve nádoby. V jednej sú baktérie záškrtu a v druhej čistá voda. Ak môj protivník vypije obsah jednej nádoby, ja vypijem to, čo ostalo v druhej.*

Louis Pasteur celý život žil ako zbožný a poctivý katolík. Dokázal nielen zmieriť vedu a vieru vo svojom osobnom živote, ale dospel k presvedčeniu, že naozajstné štúdium a naozajstná viera majú k sebe veľmi blízko a navzájom mohutnejú. ***Poněvadž jsem hodně studoval, věřím jako bretoňský sedlák. Kdybych byl studoval ještě více, věřil bych jako bretoňská selka.***

- **Pravdu spoznáваме nielen rozumom, ale tiež srdcom.**

Srdce má svoje dôvody, ktoré rozum nepozná.

- *Len tam, kde cítime, máme istotu; tam, kde odvodzujeme, sme plní neistoty.*

- *Myšlienka je čosi obdivuhodné a neporovnateľné vo svojej podstate... Myšlienka tvarí veľkosť človeka... Človek je zjavne stvorený pre to, aby myslel... Celá naša dôstojnosť spočíva v myslení. V ňom sa musíme vzopnúť, nielen v priestore a čase, ktoré nedokážeme naplniť. Usilujme sa teda, aby sme mysleli správne. V tom je princíp mravnosti.*
- **V každom človeku je priepasť, ktorú môže vyplniť iba Boh.**
- *Pravda poskytuje istotu, ale už aj samotné jej hľadanie poskytuje klud.*
  - *Rozumný človek nemiluje preto, že je to pre neho výhodné, ale preto, že nachádza šťastie v samotnej láske.*
- *Kto nám vytýka nedostatky, zaslúži si našu vďaku. Naše nedostatky síce týmto spôsobom nezmiznú, pretože ich máme ešte veľmi mnoho, ale ak sú nám známe, začínajú nás znepokojovať a my sa snažíme zbaviť sa ich.*
- **Čím je človek rozumnejší a lepší, tým viac dobra zbadá v ľuďoch.**

- *Pravé blaho človeka musí byť také aby ho mohli vlastniť všetci ľudia súčasne, bez rozdielu a závidi a aby oň nikto proti svojej vôli nemohol prísť.*
- *Svoju dôstojnosť nesmiem hľadať v priestore, ale v sústavnosti vlastného myslenia. Nezískam žiadnu výhodu, ak budem vlastníkom zemi. Priestorom ma vesmír obsiahne a pohltí ako bod, myšlienkou ho obsiahnem ja.*
- **Pre vznešených je potešením, ak môžu robiť ľudí šťastnými.**
- *Spravidla nás presvedčujú viac tie dôvody ktoré sami objavíme, než tie, na ktoré prišli iní.*
  - *Náhoda pomáha tým, ktorí sú na ňu pripravení.*
- *Nemožno popierať existenciu všetkého, čo nie je pochopiteľné.*
- *Všetko sa musí dokázať a pri dôkaze nemožno použiť nič iné okrem axióm a pred tým dokázaných viet... Nikdy nemožno zneužiť to, že sa rôzne veci často označujú rovnakým termínom; preto určený termín musí byť v mysli zamenený za definíciu.*
- *Rozpornosť nie je známkou nesprávnosti, rovnako ako neprítomnosť rozporu nie je známkou pravdy.*
  - *V tejto dobe je pravda tak zatemnená a lož tak zavedená, že pravdu môže poznať iba ten, kto ju miluje.*
- **Spravodlivosť a moc musia byť jedno, aby spravodlivosť sa stala mocou a moc spravodlivosťou.**

Blaise PASCAL
(19.6.1623 – 19.8.1662)

Žijeme obklopeni kresťanskými symboly na historických budovách, v galeriách i užívaných prísloviach, ale dešifrovať ich zmysl umí už len nepatrná menšina; bohužel i medzi návštevníkmi kostelů. Naše spoločnosť není ateistická, nýbrž nábožensky negramotná (T. Halík).

Myslieť si, že žijeme v ateistickej dobe, je omyl. Žijeme v dobe silne religióznej, ale čím ďalej tým menej kresťanskej (M. Kašparů).

"Keby som hovoril ľudskými jazykmi aj anjelskými a lásky by som nemal, bol by som ako cvendžiaci kov a zuniaci cimbal. A keby som mal dar proroctva a poznal všetky tajomstvá a všetku vedu a keby som mal takú silnú vieru, že by som vrchy prenášal a lásky by som nemal, ničím by som nebol. A keby som rozdal celý svoj majetok ako almužnu a keby som obetoval svoje telo, aby som bol slávny a lásky by som nemal, nič by mi to neosožilo. Láska je trpezlivá, láska je dobrotivá, nezávidí, nevypína sa, nevystatuje sa, nie je nehanebná, nie je sebecká, nerozčuluje sa, nemyslí na zlé, neteší sa z nepravosti, ale raduje sa z pravdy. Všetko znáša, všetko verí, všetko dúfa, všetko vydrží. Láska nikdy nezanikne... A tak teraz ostáva viera, nádej, láska, tieto tri, no najväčšia z nich je láska." (1 Kor 13, 1-13)

